

12.10.2015

Sosiaali- ja terveysministeriö

Hankenumero STM045:00/2015

Viite Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi yleisestä asumistuesta annetun muuttamisesta, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain kumoamisesta ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

Yleisiä huomioitamme lakiesityksestä eläkkeensaajien kannalta

Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain kumoaminen ja yhdistäminen yleiseen asumistukeen merkitsee yleisen asumistuen säännösten laajenemista koskemaan myös eläkkeensaajia. Järjestelmien väliset erot aiheuttavat erittäin suuria muutoksia eläkkeensaajien asumistukeen; tuen määräytymiseen ja tasoon. Keskeisimmät syyt tukitasojen muutoksiin ovat asumismenonormien erilainen taso, omavastuun erot ja hoitonormien alhaisuus yleisessä asumistuessa.

Eläkkeensaajien siirtäminen yleiseen asumistukeen pienentäisi tukea noin 70 prosentilla tuen saajista. Noin kolme prosenttia tuen saajista menettäisi tuen kokonaan. Noin 45 800 tuensaajalla tuki pienenesi 100–150 euroa kuukaudessa. Muutoksesta aiheutuvien vaikutusten kohtuullistamiseksi lakiin on ehdotettu sisällytettäväksi säännös suojaosuudesta. Sillä on tarkoitus varmistaa, että eläkkeensaajan asumistuesta yleiseen asumistukeen siirtyvien asumistuen taso voisi lainmuutoksen vuoksi pienentyä korkeintaan 60 euroa kuukaudessa asumistukea saanutta henkilöä kohden. Suojan piiriin tulisi noin 74 000 eläkkeensaajaa. Suojaosuus olisi henkilökohtainen. Kahden hengen ruokakunnassa tuen pudotus voisi olla 120 euroa kuukaudessa.

Suojaosuutta maksettaisiin enintään 10 vuoden ajan tai siihen saakka, kunnes yleisen asumistuen taso saavuttaisi suojatun tuen tason. Lisäksi suojaosuuden maksaminen lakkaisi, jos ruokakunnan koko muuttuu, asunto vaihtuu, etuudensaajan tulot nousevat yli 400 euroa kuukaudessa tai yleisen asumistuen maksamiselle ei ole enää perusteita.

Vanhimmissa ikäluokissa naisten osuus on huomattavasti suurempi kuin miesten. Eläkkeensaajan asumistuen saajista naisia on 62 prosenttia. Näin asumistukijärjestelmien yhdistämisen vaikutukset painottuvat erityisesti naisiin.

Yleisestä asumistuesta annetun lain mukaan enimmäisasumismenot on sidottu Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maan vuokratasonkehitystä ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokraaindeksiin. Tämän mukaan vuonna 2015 sovellettavia enimmäisasumismenoja tarkistetaan ensimmäisen kerran vuokraaindeksiin muutosta vastaavasti vuoden 2016 alusta lukien. Luonnoksessa lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että yleisessä asumistuessa vuonna 2016 sovellettaisiin vuoden 2015 enimmäisasumismenoja. Enimmäisasumismenoja ei siis korotettaisi vuonna 2016.

Asumistukijärjestelmien yhdistäminen merkitsee myös muutoksia asumistuen myöntämiseen palveluasuntoon. Osa asukkaista on vuokrasuhteessa asumispalveluyksikköön ja maksavat vuokraa asumispalveluyksikölle. Osa taas maksaa asumisesta palvelumaksun osana perittävänä asumismeno-osuutena. Eläkkeensaajan asumistuessa asumismenona on otettu huomioon

asumispalveluyksikön palvelumaksun asumismeno-osuus eli erillistä vuokrasopimusta ei ole edellytetty.

Yleistä asumistukea maksetaan sen sijaan vain asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaiseen vuokra-asuntoon eli ilman vuokrasopimusta asumispalveluyksikössä asuvalle henkilölle ei voitaisi myöntää yleistä asumistukea. Asumistukijärjestelmien yhdistäminen edellyttää siten, että asumispalveluyksiköt tekevät asukkaan kanssa vuokrasopimuksen.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry lausuu asiasta seuraavaa:

Asumistukijärjestelmien eroja ja yhdistämistä on selvitetty useassa yhteydessä. Laajimmin tukijärjestelmien eroja ja tukien yhdistämismahdollisuuksia on selvitetty sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:32) ja sen esitysten pohjalta tehdyissä Kansaneläkelaitoksen erillisselvityksissä. Keskeisenä ongelmana järjestelmien yhdistämiselle on pidetty asumistuen tason eroja eri järjestelmissä. Niiden vuoksi yhdistämisestä aiheutuisi merkittäviä muutoksia suurelle osalle tuensaajista. Sosiaaliturvan uudistamiskomitea ei vienyt yhtenäistämistyötä pidemmälle, koska eläkkeensaajien asumistuki ja opiskelijoiden asumislisä sisältävät näiden ryhmien tarpeisiin sovitettuja erityispiirteitä.

Mielestämme Sosiaaliturvan uudistamiskomitean huomioimat erityispiirteet pitää ottaa huomioon myös tulevaisuudessa eikä asumistukia tule yhdistää.

Esityksen tavoitteena on valtion talouden tasapainottamisen lisäksi yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa asumistukijärjestelmää.

Usealla asumistukea saavalla eläkkeensaajalla asumistukien yhdistäminen johtaa siihen, että heidän on asumistuen lisäksi haettava myös toimeentulotukea. Heidän toimeentulonsa turvaaminen monimutkaistuu ja vaikeutuu. Koska eläkkeensaajat kokevat toimeentulotuen hakemisen nöyryyttävänä, jättävät he sen usein tekemättä. Tutkimusten mukaan toimeentulotuessa on erittäin suurta alikäyttöä.

Perustuslakimme 19 §:n mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

On selvittävä tarkkaan, onko tämä hallituksen esitys perustuslakimme kirjausten ja hengen mukainen. Mielestämme se ei sitä ole.

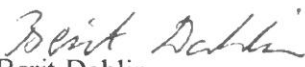
Hallitus on korottamassa palkansaajille annettavaa työtulovähennystä vuodelle 2016. Vastaavaa korotusta ei ole tulossa eläkkeensaajien eläketulovähennykseen. Deflaation takia eläkkeensaajien indeksikorotukset painuvat ensi vuoden vaihteessa miinukselle. Hallituksen toimesta tehtävistä muista säästötoimista eläkkeensaajien toimeentuloa vaikeuttavat muun muassa Kela-etuuksien heikentäminen, sähköveron ja kiinteistöveron nousu, lämmitysöljytoaineen veronkorotus sekä palvelumaksujen nostot. Sairausvakuutuskorvauksista säästetään alentamalla matkakorvauksia, lääkäri- ja hammaslääkärikustannuksista maksettavia korvauksia. Lisäksi poistetaan

ruokavaliokorvaus, jonka määrä on tällä hetkellä 23,60 euroa kuukaudessa. Kaikki nämä toimet iskevät kipeimmin pienituloisiin ja paljon sairastaviin ikäihmisiin.

Edellä mainittujen leikkausten lisäksi vielä toteutettava eläkkeensaajien asumistuen lakkauttaminen on aivan liian raskas menetys pienien eläketulojen varassa eläville. Suunnitellut loivennukset eivät ratkaise tulon menetyksen koko ongelmaa. Uudet asumistuen piiriin tulevat eläkkeensaajat eivät saa mitään loivennuksia, vaan heidän asumistukensa lasketaan suoraan uuden mallin mukaan. Korostamme, että eläkkeensaajien asumistuki on henkilökohtainen etuus, jonka tarkoituksena on alentaa pienituloisten eläkkeensaajien asumiskustannuksia. Sen tavoitteena on, että eläkkeellä oleva henkilö voisi jatkaa asumista kotonaan mahdollisimman pitkään.

Esitämme, että eläkkeensaajien asumistuen heikennyksestä luovutaan kokonaan.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n puolesta

Berit Dahlin
EETUn sihteeri 2015

**Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry –
Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf**
koostuu seuraavista tahoista:

Eläkeliitto ry	puheenjohtaja Eeva Kuuskoski toiminnanjohtaja Jukka Salminen
Eläkeläiset ry	puheenjohtaja Martti Korhonen toiminnanjohtaja Hannu Partanen
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry	puheenjohtaja Matti Hellsten toiminnanjohtaja Timo Kokko
Kansallinen senioriliitto ry	puheenjohtaja Tapani Mörttinen toiminnanjohtaja Marjo Palomäki
Kristillinen Eläkeliitto ry	puheenjohtaja Ensio Koitto toiminnanjohtaja Päivi Kyyrö
Svenska pensionärsförbundet rf	puheenjohtaja Ole Norrback toiminnanjohtaja Berit Dahlin